

CERCETĂRI DE SUPRAFAȚĂ ÎN COMUNA ROȘIEȘTI, JUDEȚUL VASLUI (2018)

Mircea OANCĂ*, Mircea MAMALAUCA**, Sorin CIOBOTARU***

Keywords: Roșiești, Vaslui county, archaeological sites, Cucuteni culture, Sântana de Mureș-Cerneahov culture.

Comuna Roșiești este situată în partea central estică a județului Vaslui (Pl. 1). Reședința comunei, satul Roșiești, se află la 38 km de municipiul Vaslui. Satele componente sunt: Roșiești, Valea lui Darie, Idrici, Gura Idrici, Gara Roșiești, Reditu și Codreni.

Comuna este așezată în Podișul Central Moldovenesc. Relieful este format în întregime din ansambluri de culmi și văi largi.

Din punct de vedere hidrologic, comuna Roșiești este străbătută de râul Idrici. O parte din izvoarele subterane se întâlnesc în cadrul versanților, afectând locuințele și drumurile.

Învelișul de sol este alcătuit, în cea mai mare parte, din soluri brune și brune podzolite de pădure și din soluri cenușii de pădure. Pe șesuri sunt soluri aluviale.

Resursele naturale constau din: gresii nisipoase lenticulare, nisipuri gălbui și luturi-loessoide.

Fiind așezată în Podișul Central Moldovenesc, vegetația include, atât elemente specifice pădurilor central-europene (gorun, fag), cât și specii floristice caracteristice stepelor și silvostepelor continentale est-europene.

* * *

În vara anului 2018, Muzeul „Vasile Pârvan” a fost solicitat pentru efectuarea unui studiu arheologic, în comuna Roșiești, ca parte a proiectului *Actualizarea planului urbanistic general și al regulamentului local de urbanism al comunei Roșiești*.

Până la începerea cercetării noastre de suprafață, în comuna Roșiești erau înscrise, în Repertoriul Arheologic Național, două situri, Rosiești Gară „Groapa ecologică”, cod RAN: 165844.01 și Gura Idrici „La Coșere”, cod RAN: 165853.01, Cod LMI: VS-I-s-B-06675.

În repertoriul arheologic al județului Vaslui, publicat în 1980, de Ghenuță Coman, în comuna Roșiești sunt menționate 16 situri arheologice. În timpul cercetărilor de suprafață din anul 2018, am verificat și cele două situri arheologice înscrise în Repertoriul Arheologic Național, dar am reperat încă opt, pe care le vom prezenta în continuare (Pl. 1).

* * *

* Muzeul „Vasile Pârvan” Bârlad, myrxas_oanca@yahoo.com.

** Muzeul „Vasile Pârvan” Bârlad, mircea_mamalauca@yahoo.com.

*** Muzeul „Vasile Pârvan” Bârlad (la acea dată), ciobotaru.sorin.ionut@gmail.com.

Repertoriul descoperirilor

1. Situl arheologic Roșiești Gară - „Groapa ecologică”, cod RAN: 165844.01

Este situat la aproximativ 1,5 km sud-est de satul Roșiești Gară, pe partea dreaptă a DC 53, care merge spre satul Gura Idrici, la est de amplasamentul gropii ecologice Roșiești, pe un mator de eroziune al dealului Ciunta, pe partea dreaptă a pârâului Idrici, afluent de dreapta al râului Bârlad¹.

În urma cercetărilor de teren, efectuate anterior, au fost descoperite două schelete umane deranjate de lucrările agricole. Din cele două schelete, doar unul avea drept inventar un vas ceramic, aflat în stare fragmentară. Fragmentele sunt din pastă grosieră, cu ceramică pisată în compoziție, de culoare neagră, extrem de friabile. Din păcate, vasul nu a putut fi restaurat din cauza stării de conservare a fragmentelor ceramice².

În timpul cercetărilor de suprafață, din anul 2018, am mai descoperit o parte dintr-un schelet uman (Pl. 2), scos la lumină în urma lucrărilor agricole. Am adunat fragmente ceramice, din pastă grosieră, cu ceramică pisată în compoziție, de culoare neagră (Pl. 2).

Am mărit aria sitului înscris în RAN (Repertoriul Arheologic Național), deoarece am descoperit fragmente ceramice similare la 100 m est de punctul declarat inițial.

2. Situl arheologic Gura Idrici - „La Coșere”, cod RAN: 165853.01; Cod LMI: VS-I-s-B-06675

Punctul menționat anterior de Ghenuță Coman,³ în marginea nord-estică a satului, se află pe promontoriul cuprins de bucla pârâului Idrici, loc denumit „La Coșer”. Ghenuță Coman a descoperit o stațiune arheologică, în cuprinsul căreia a găsit vestigii din următoarele perioade: aspectul Stoicani-Aldeni, ceramică cu pictură tricromă, aparținând culturii Cucuteni A; reține atenția o proeminență plată, în formă de lob romboidal care poate fi interpretată, fie ca partea superioară a unei figurine umane, cu brațele în lături, fie ca o reprezentare a unei cornute, resturi de locuire de tip hallstattian și La Tene; sunt, de asemenea, numeroase fragmente de amfore romane, care, după natura pastei, forme etc., pot fi datate în secolele I-III e.n.; și aici, ca și în partea cealaltă a satului, la „Ciunta”, locuirea se continuă în secolele următoare, IV e.n., V- VI, VII, VIII-IX, X-XI și XI-XII⁴.

În acest sit, au fost efectuate săpături de salvare în 1979-1980⁵, în apropierea malului abrupt al pârâului Idrici, care au dus la descoperirea unei bogate așezări Cucuteni și a unor obiective datate în secolele III-IV și VIII-IX⁶.

Este un sit cu o suprafață foarte mare, pluristratificat, după cum menționează și Ghenuță Coman⁷. În anul 2018, am identificat marginea de vest a sitului, pe dreapta pârâului Idrici, în zona unde acest pârâu face o curbă spre vest și intră în satul Gura Idrici. Am descoperit foarte multă ceramică Cucuteni și ceramică aparținând culturii Sântana de Mureș-Cernjachov (Pl. 3).

Majoritatea fragmentelor ceramice colectate, care aparțin culturii Cucuteni, se încadrează în categoriile grosieră și semifină. Sunt fragmente care provin de la vase de dimensiuni mari, realizate dintr-un amestec predominant de nisip și pleavă, cu ardere bună și culoare cărămidie. Fragmentele încadrate culturii Sântana de Mureș-Cernjachov sunt din

¹ cimec.ro.

² *Ibidem*.

³ Ghenuță Coman, *Statornicie, continuitate. Repertoriul arheologic al județului Vaslui*, Editura Litera, București, 1980, p. 224.

⁴ *Ibidem*.

⁵ Dan Gh. Teodor, Ruxandra Maxim-Alaiba, *Săpăturile arheologice de la Gura Idrici-Vaslui*, în „Materiale și cercetări arheologice”, 15, 1983, p. 464-469.

⁶ *Ibidem*.

⁷ Ghenuță Coman, *op. cit.*, 1980, p. 223.

categoria fină și semifină, lucrate la roată, de culoare cenușie.

3. Situl arheologic Gară Roșiești - „Curtea Bisericii”

În marginea de vest a satului, pe stânga râului Bârlad, în jurul bisericii, Ghenuță Coman menționează vestigii caracteristice culturii Noua, perioadei La Tène și prefeudale⁸ (probabil se referă la materiale aparținând culturii Sântana de Mureș-Cernjachov).

În timpul cercetărilor, am verificat informația și am identificat situl în apropierea bisericii și a cimitirului, la sud-vest de aceasta. Cantitatea de materiale arheologice descoperite a fost destul de mică, respectiv 28 fragmente ceramice. Cercetarea noastră a fost efectuată în luna mai-iunie, atunci când vegetația era abundentă.

Am descoperit ceramică aparținând culturii Noua și perioadei La Tène, din pastă zgrunțuroasă, lucrată la mână.

Din cele 28 fragmente ceramice (Pl. 4), 14 sunt fragmente aparținând culturii Sântana de Mureș-Cernjachov. Sunt fragmente de culoare cenușie și neagră, majoritatea din pastă fină și câteva din pastă zgrunțuroasă, lucrate la roată.

4. Situl arheologic Codreni - „La Loturi”

Sit arheologic identificat de Ghenuță Coman,⁹ în timpul cercetărilor de teren din anul 1967, unde documentează materiale aparținând aspectului cultural Stoicani-Aldeni, cultura Cucuteni A, cultura Noua, dar și urme aparținând secolului al IV-lea d. Chr., locuirea continuând și în secolele V-VI, VII, VIII-IX, X-XI, precum și în secolele XV-XVI și XVII.

În urma cercetărilor de teren, întreprinse între anii 2008-2018,¹⁰ a fost descoperit un numeros material litic și ceramic, aparținând aspectului cultural Stoicani-Aldeni și culturii Cucuteni și secolului al IV-lea, cultura Sântana de Mureș-Cernjachov.

Situl se află între marginea nordică a satului Codreni (fost Tâlhărești) și pădure, pe partea dreaptă a pâraului Idrici, în punctul numit de localnici „La Loturi” sau „Loturi”. Cercetările de suprafață începute, încă din 2008 și continuate până în 2018, au avut ca rezultat descoperirea a numeroase materiale arheologice aparținând aspectului cultural Stoicani-Aldeni și culturii Cucuteni, precum și secolului al IV-lea d. Chr., cultura Sântana de Mureș-Cernjachov. Este vorba de unelte, arme, figurine zoomorfe și antropomorfe, fragmente de altărașe, fragmente ceramice, aparținând aspectului cultural Stoicani-Aldeni și culturii Cucuteni¹¹.

În anul 2018, am colectat 219 fragmente ceramice, majoritatea aparținând Culturii Cucuteni, faza A (Pl. 5, 6, 7). Majoritatea fragmentelor ceramice sunt din categoria fină și semifină, în proporție mai mică fiind din categoria grosieră, amestecul predominant fiind din măr și nisip fin. 23 de fragmente, aparținând culturii Cucuteni, prezintă decor pictat, pe suprafața exterioară.

În 2018 am descoperit și 9 fragmente litice (o săgeată, o lamă și două gratoare) (Pl. 7).

5. Situl arheologic Roșiești - „Curtea bisericii”

Ghenuță Coman menționează, pe locul dintre școală, dispensar și primărie, de o parte și de alta a pâraului, resturi ceramice din vase în formă de sac, cu brâu sub margine, aparținând culturii

⁸ *Ibidem*.

⁹ Ghenuță Coman, *Cercetări arheologice în sudul Moldovei cu privire la sec. V-XI, SCIV*, 20, 1969, 2, p. 289; Titus Udrescu, *Descoperiri arheologice în jumătatea sudică a Moldovei cu privire la cultura Noua*, în „Carpica”, VI, 1973-1974, p. 17-42; Ghenuță Coman, *op. cit.*, 1980, p. 223.

¹⁰ Marin Rotaru, Cristian Onel, Laurențiu Ursachi, *Plastica neolitică Stoicani-Aldeni descoperită pe teritoriul județului Vaslui*, în „Acta Musei Tutovensis”, VIII, 2013, p. 7-15; *Idem*, *Plastica neolitică Stoicani-Aldeni descoperită pe teritoriul județului Vaslui*, *Elanul*, 130, 2012, p. 1-4; Mircea Oancă, *O figurină zoomorvă descoperită în situl eneolitic de la Codreni-„La Loturi”, comuna Roșiești, județul Vaslui*, în „Acta Musei Tutovensis”, XII, 2016, p. 109-117.

¹¹ *Ibidem*.

Noua, resturi ceramice din vase lucrate la roată, din pastă cenușie, caracteristice secolului al IV-lea, cultura Sântana de Mureș-Cernjachov, precum și resturi de vase borcan, din pastă nisipoasă, cu decor realizat în tehnica inciziei, aparținând secolelor X-XI¹².

O mare parte din suprafețele cercetate sunt cultivate și astfel ne-am rezumat la curtea bisericii, arată la acel moment.

În timpul cercetărilor din anul 2018, am descoperit 110 fragmente ceramic (Pl. 8), majoritatea aparținând culturii Noua, din categoria grosieră, lucrate cu mâna și resturi ceramice din vase lucrate la roată, din pastă cenușie, din categoria fină și zgrunțuroasă, caracteristice secolului al IV-lea, cultura Sântana de Mureș-Cernjachov.

Aproximativ 45 de fragmente ceramice sunt din secolul al XIX-lea și început de secol XX.

6. Situl arheologic Roșiești - „La Baraj 1”

A fost identificat în timpul cercetărilor de suprafață din anul 2018. Este situat la 1 km nord de satul Roșiești, pe dreapta drumului comunal 244A, dintre Roșiești și Idrici, în apropierea barajului.

Am descoperit numeroase fragmente ceramice (124), chirpic și fragmente osteologice, aparținând culturii Sântana de Mureș-Cernjachov (Pl. 9, 10). Fragmentele ceramice provin de la vase lucrate la roată din pastă fină, de culoare cenușie. Câteva fragmente sunt din categoria zgrunțuroasă, de culoare cărămizie, cu mult nisip în compoziție (au fost recuperate și două fragmente, de torți de amforă).

7. Situl arheologic Roșiești - „La Baraj 2”

Situl a fost identificat în timpul cercetărilor de suprafață din anul 2018. Este situat la 600 m nord de satul Roșiești, pe dreapta drumului comunal 244A dintre Roșiești și Idrici, în apropierea barajului, la o distanță de 400 m de punctul prezentat anterior, în dreptul sediului Administrației Naționale Apele Române, Direcția Apelor Prut, Acumularea Roșiești.

Au fost descoperite fragmente ceramice (39 buc.) și de chirpic, aparținând culturii Sântana de Mureș-Cernjachov (Pl. 11). Fragmentele provin de la vase lucrate la roată, din pastă fină și zgrunțuroasă de culoare cenușie și câteva de culoarea cărămizie.

8. Situl arheologic Idrici - „Stâna lui Zlatan”

A fost identificat de Ghenuță Coman¹³ în punctul „Stâna lui Zlatan” din marginea estică a satului, pe stânga pârâului Idrici, lângă biserică, unde a descoperit fragmente ceramice caracteristice secolului al IV-lea, cultura Sântana de Mureș-Cernjachov.

În anul 2018, am descoperit fragmente ceramice (Pl. 12) de la vase lucrate la roată, de culoare cenușie și neagră (7 fragmente) și de culoare cărămizie (15 fragmente), aparținând culturii Sântana de Mureș, în locul precizat de Ghenuță Coman, pe dreapta drumului dintre Idrici și Codreni.

9. Situl arheologic Gura Idrici - „Ciunța”

Ghenuță Coman menționează în acest punct un sit de mare întindere¹⁴. A colectat lame de silex, topoare de piatră și ceramică pictată, aparținând culturii Cucuteni A¹⁵. De asemenea,

¹² Ghenuță Coman, *op. cit.*, 1980, p. 223; *Idem*, *Cercetări arheologice în sudul Moldovei cu privire la secolele V-VI*, SCIV, 20, 1969, 2, p. 288; Titus Udrescu, *Descoperiri arheologice în jumătatea sudică a Moldovei cu privire la cultura Noua*, în „Carpica”, 1973, p. 221.

¹³ Ghenuță Coman, *op. cit.*, 1980, p. 224.

¹⁴ C. Moisil, *Privire asupra antichităților preistorice din România*, în BCMI, III, 1910, p. 173; Radu Vulpe, A. Buhoiu, C. Cihodaru, R. Petre, Șt. Kiss, *Cercetările arheologice de la Șuletea și Bârlălești*, în SCIV, 1, 1951, II, p. 227; Ghenuță Coman, *op. cit.*, p. 224.

¹⁵ Mircea Petrescu-Dâmbovița, *Sfârșitul epocii bronzului și începutul epocii fierului în Moldova*, în SCIV, IV, 1953,

a descoperit o valvă pentru turnarea unei săbii, încadrată culturii Noua, din Epoca Bronzului, și materiale din secolul al IV-lea, cultura Sântana de Mureș-Cernjachov și până în secolul al XIII-lea¹⁶.

Punctul identificat de noi, în anul 2018, se află la 1,4 km de marginea vestică a satului Gura Idrici, pe stânga drumului dintre Gura Idrici și Roșiești Gară, la 309 m sud-est de situl Rosiești Gară „Groapa ecologică”. În acest punct, în cadrul cercetărilor de suprafață din anul 2018, am descoperit 7 fragmente osteologice (din care un fragment de calotă craniană umană) și 23 de fragmente ceramice (Pl. 13). Puținele fragmente ceramice descoperite aparțin culturii Noua, perioadei Epocii Fierului, La Tène, alte materiale aparținând secolului al IV-lea, cultura Sântana de Mureș-Cernlachov.

Fragmentele încadrate în Epoca Bronzului sunt din pastă zgrunțuroasă, cu pietricele în amestec și culoare neagră la exterior. Fragmentele din La Tène sunt din categoria grosieră, din pastă cu pietricele și pleavă, exterior netezit și culoare cafenie.

10. Situl arheologic Gura Idrici - „La Coșere 2”

Este situat în marginea estică a satului Gura Idrici, la 1,3 km nord-est de satul Gura Idrici, pe stânga pârâului Idrici, la 795 m nord-est de situl Gura Idrici „La Coșere 1”.

Am descoperit 40 de fragmente ceramice din Perioada Medievală, din care unul provine de la o pipă, și 3 fragmente prezintă decor pictat pe suprafața exterioară (Pl. 14). Ceramica este din categoria fină, cu o culoare cărămizie, lucrată la roată.

SURFACE RESEARCH IN ROȘIEȘTI, VASLUI COUNTY (2018)

Roșiești is located in the center of Vaslui County, Romania.

Until the beginning of our surface research in 2018, in Roșiești were listed in the National Archaeological Repertory two sites, Rosiești Gară – „Groapa ecologică”, RAN code: 165844.01 and Gura Idrici – „La Coșere”, RAN code: 165853.01, Code LMI: VS-I-s-B-06675.

In the archaeological repertoire of Vaslui county published in 1980 by Ghenuță Coman, 16 archaeological sites are mentioned in Roșiești. During these surface surveys in 2018, we also checked the two archaeological sites registered in the National Archaeological Repertory and found another eight, which we will present below.

Directory of discoveries:

1. The archaeological site Rosiești Gară- „Groapa ecologică” RAN code: 165844.01; Noua culture, Bronze Age;

2. Archeological site Gura Idrici – „La Coșere”, RAN code: 165853.01; LMI code: VS-I-s-B-06675; Cucuteni culture, Eneolithic and 4th century, Sântana de Mureș-Cerneahov culture;

3. Archeological site Gară Roșiești - „Curtea bisericii”; Noua culture, Bronze Age, La Tène and 4th century, Sântana de Mureș-Cerneahov culture;

4. Codren – „La Loturi” archaeological site; Stoicani-Aldeni culture, Cucuteni culture A, 4th century, Sântana de Mureș-Cerneahov culture;

5. The archaeological site Roșiești - „Curtea bisericii”; Noua culture, Bronze Age and 4th century, Sântana de Mureș-Cerneahov culture;

6. The archaeological site Roșiești - „La Baraj 1”; 4th century, Sântana de Mureș-Cerneahov culture;

7. The archaeological site Roșiești – „La Baraj 2”; 4th century, Sântana de Mureș-Cerneahov culture;

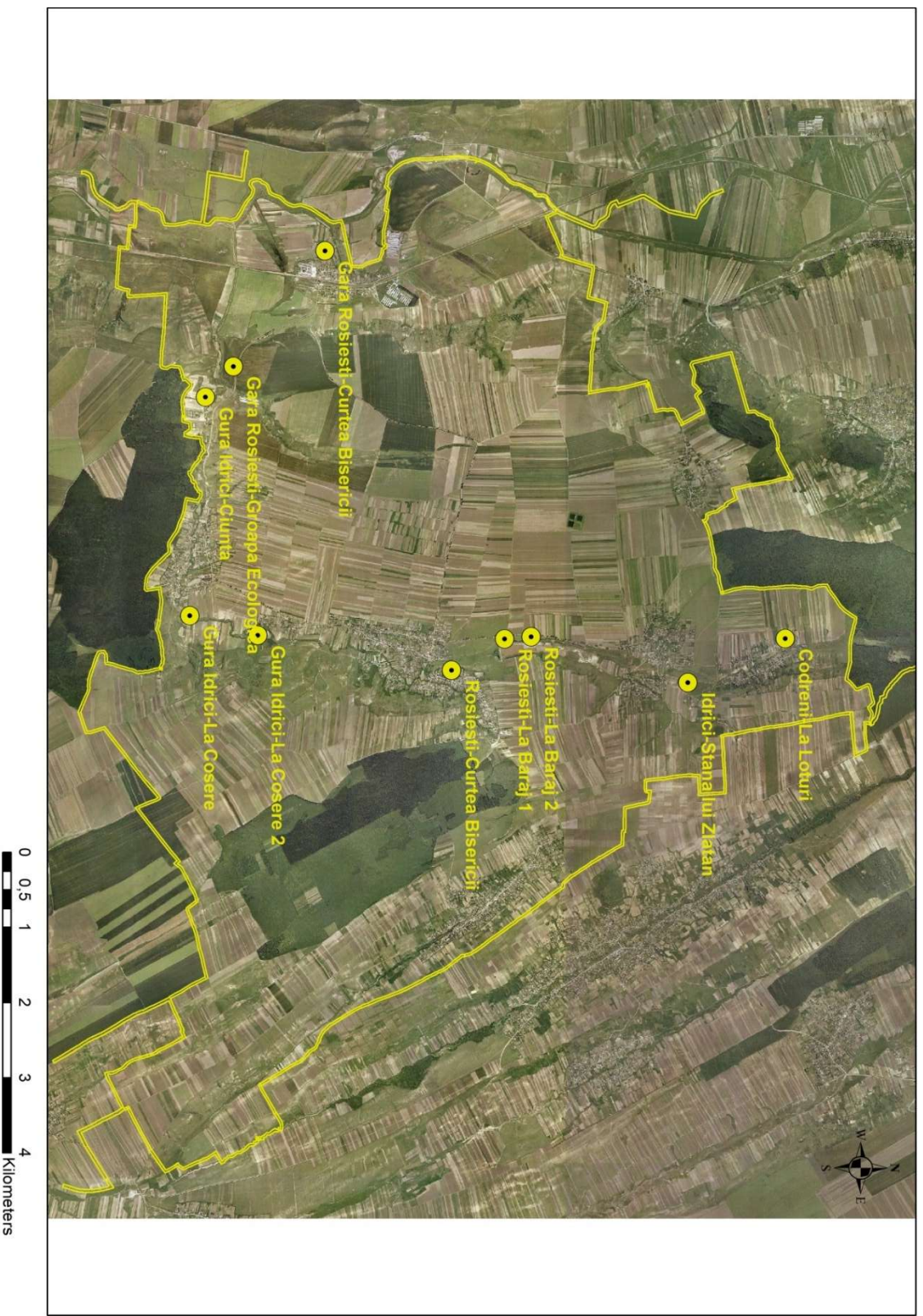
8. Idric archaeological site – „Stana of Zlatan”; 4th century, Sântana de Mureș-Cerneahov culture;

9. Archeological site Gura Idrici- „Ciunta”; Noua culture, Bronze Age, La Tène and 4th century, Sântana de Mureș-Cerneahov culture;

10. Archeological site Gura Idrici- „La Coșere 2”; medieval period.

3-4, p. 472; Ghenuță Coman, *op. cit.*, 1980, p. 224.

¹⁶ Ghenuță Coman, *op. cit.*, p. 224.

Pl. 1. Localizarea siturilor arheologice în comuna Rosiesți.

Pl. 2. Materiale din situl arheologic Rosiești Gară - „Groapa ecologică” cod RAN: 165844.01.

Pl. 3. Materiale din situl arheologic Gura Idrici - „La Coșere”,
cod RAN: 165853.01; Cod LMI: VS-I-s-B-06675.

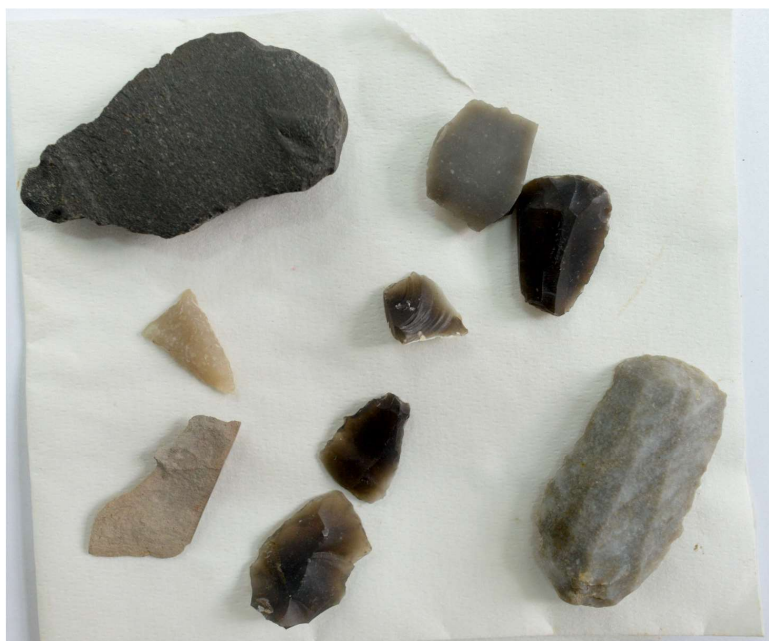
Pl. 4. Materiale din situl arheologic Roșiești Gară - „Curtea Bisericii”.

Pl. 5. Materiale din situl arheologic Codreni - „La Loturi”.

Pl. 6. Materiale din situl arheologic Codreni - „La Loturi”.

Pl. 7. Materiale din situl arheologic Codreni -„La Loturi”.

Pl. 8. Materiale din situl arheologic Roșiești - „Curtea bisericii”.

Pl. 9. Materiale din situl arheologic Roșiești - „La Baraj 1”.

Pl. 10. Materiale din situl arheologic Roşieşti - „La Baraj 1”.

Pl. 11. Materiale din situl arheologic Roșiești - „La Baraj 2”.

Pl. 12. Aspecte de teren din situl arheologic Idrici - „Stâna lui Zlatan”.

Pl. 13. Materiale din situl arheologic Gura Idrici - „Ciunta”.

Pl. 14. Materiale din situl arheologic Gura Idrici - „La Coșere 2”.